NUM XXXIII.

w SOBOTĘ DNIA 12. SIERPNIA ROKU 1780.

Z LITWY.

Z Wilna dnia 12. Sierpnia.

W przeſzły Poniedziałek w Pałacu *Duninowſkim* na Teatrum pięknie ozdobionym grana była Komedya Francuzka z Baletem przez Damy bioręce pożyteczną i przyzwoitą Płci ſwoiey Edukacyą w Konwikcie Jeymci Pani *de Malaiſiez,* z zupełną ſatisfakcyą Xżney Jeymci *de Kingſton* Damy Angielſkiey, Xżney Jeymci z Xiążąt Radziwiłłow *Maſſalſkiey* Generałowey Szefowey, Jeymci Pani Generałowey z Xiążąt Radziwiłłow *Morawſkiey,* Baronowey z Xiążąt Radziwiłłow *Ferſenowey* Brigadierowey Roſſyiſkiey, Staroſciney Minſkiey z Xiążąt Radziwiłłow *Przezdzieckiey,* Xiężniczki *Radziwiłłowny* Podkomorzanki Lietwſkiey, Xżęcia Jmci *Radziwiłła* Woiewody *Wilenſkiego,* i innych wielu pierwſzey dyſtinkcyi Gości: Po za kończoney Komedyi Damy odebrawſzy od całey Kompanii tak diſtingwowaney przyzwoite pochwały z gładkości w Języku Francuſkim i z naturalności w uda-

waniu rzeczy, miały honor być zaproszone z całą tą kompanią na Bal i Kollacyą do Xiążęcia Jmci Woiewody Wileńskiego.

Z DANII.

Z Kopenhagi dnia 20. Czerwca.

Vice-Amirał de *Schindel* odebrał dnia zawczorayszego rozkaz, aby był gotowym na obięcie Komendy nad tą Eskadrą, która z Eskadrami innych Państw sprzymierzonych, ma bronić praw Oboiętności. Popłynął iuż oprócz niey dnia 17. ieden okręt z trzema Fregatami na krążenie po Morzu *Pułnocnym*: lubo niektórzy mówią, że okręt zostawiwszy Fregaty, udaśię do Xięstwa *Holsztyńskiego* po Hrabiego de *Hanthausen*, którego Dwór nasz zamyśla wysłać do *Hagi* na Kongres maiący być złożony dla zupełnego ułożenia Proiektu Oboiętności. Ma tam iechać także, iak upewniaią, ieden Minister Extraordynaryiny od Dworu *Sztokolmskiego*; ma i Xiąże *Orlow*, według tychże wieści, być przytomnym tey w *Hadze* robocie, który teraz znayduieśię u wod *Spaskich*.

Z TUREK

Z Konstantynopola d. 2. Czerwca.

Wszczęte niedawno w tey Stolicy powietrze zupełnie iuż ustało; w *Adryanopolu* iednak i w *Smirnie* trwa ieszcze dotąd.

Od Granic Multańskich dnia 12. Czerwca. W *Chocimiu* i przy *Benderze* wielkie *Turcy* poczynaią zakładać Magazyny, i iuż tam 600. Sztuk drzewa na ten koniec sprowadzono. W dawnieyszych Latach, w czaśie zwłaszcza pokoiu, nie mieli oni zwyczaiu tego czynić; teraz gdy czynią, muszą pewnie przezorności i ostróżności Narodow cudzoziemskich w tym naśladować.

Z NIEMIEC

Z Kolonii dnia 7. Lipca.

Niewiadomo ieszcze, iaki koniec wezmie rozpoczęta sprawa względem obrania Arcy-Xiążęcia Jmci *Maxymiliana* za Koadiutora *Kolońskiego* i *Monasterskiego*. Kapituła nasza zdaieśię chcieć odłożyć tę rzecz do dwóch Mieśięcy, dla naradzeniaśię w tym z nieprzytomnemi. Lecz ci, którzy z Kapituły *Monasterskiey* nie byli przytomnemi dnia 15. tego Mieśiąca, kiedy czytano Reskrypt Xiążęcia Jmci Elektora, (w którym Xiąże Jmć prosząc o Koadiutora podaie za niego Arcy-Xiążęcia Jmci *Maxymiliana*,) protestowaliśię przeciwko uczynionemu większą liczbą głosow postanowieniu względem złożenia Elekcyi dnia 26. Sierpnia; a to z tey przyczyny, że nie byli na tęż dnia 15. Radę wezwani. Kompetytorem Arcy-Xiążęcia Jmci do Stolicy *Monasterskiey* ma być Baron de *Furstenberg*; i mówią za rzecz pewną, że iego interes popiera ieden wielki Dwór *Niemiecki*.

Z Hamburga dnia 7. Lipca.

Zdaieśię, nimo przeciwnych

nowin, że Xiąże Jmć *Pruſki* poiedzie do *Petersburga*. W liczbie tych, którzy w tey podróży z nim ſię będą znaydować, kładą Hrabiego *de Solms* Miniſtra Stanu i przeſzłego Poſła Królewſkiego w Państwie *Roſſyiſkim*, Szambelana Hrabiego *de Szafgotſch*, i Generałow *de Möllendorff*, *de Gürtz*, *de Pritwitz i de Gaudi*. Na tę drogę naznaczył Król Jmć 50,000. Talarow, oprócz we troie większey ſummy na wydatki w czaſie bytności Xiążęcia Jmci w *Petersburgu*, która iednak trwać nie ma dłużey nad dwa tygodnie.

Z Kliwii dnia 15. Lipca.

Mówią, iż codzień czekaią Dyſpenſy Papieſkiey na Koadiutoryą *Kolońſką* i *Monaſterſką* dla Arcy-Xiążęcia Jmci *Maxymiliana*. Wiadomo ieſt, iż *Francya* w tey okoliczności wiele pomagała Dworowi *Wiedeńſkiemu*, a inney nie można naznaczyć pobudki, iak przypodobanieſię temuż Dworowi, a naybarziey Królowey Jeymci *Francuſkiey* Sieſtrze Arcy-Xiążęcia Jmci.

Wielkorządztwo *Niderlandu-Auſtryackiego* naznaczone ieſt dla Xiężny Jeymci *Cieſzyńſkiey Kryſtyny* mocą daney iey od dawnego czaſu obietnicy od Ceſarzowey Jmci Królowey Jey Matki; którey miłość macierzyńſka ku ſwym dzieciom, i żywa troſkliwość o ich dobro, wiadome ſą całey *Europie*.

Z HISZPANII.

Z Madrytu dnia 20. Czerwca.

Don Bernard de *Galvez* Gubernator *Luizyany* nie przeſtaie coraz większych czynić przyſług naſzey Koronie. W przydanym do dziſieyſzey *Gazety Madryckiey Suplemencie* czytamy Liſt od tegoż Komendanta do Dworu przyſłany, w którym donoſi: iż po długiey ſwoiey żegludze, po rozbiciuſię w czaſie wielkiey burzy na morzu i utracie na 700. bliſko ludzi i wielu Statkow, przybił naoſtatek do lądu, obległ Fortecę *la Mobile*; którą mimo wynędznionego ſwego długą pracą ludu, mimo przyſłanego z *Penſakoli* na pomoc iey w liczbie 1100. pod Komendą Generała *Campbell* ludzi, mimo dawania mężnego z teyże Fortecy należycie wzmocnioney i opatrzoney odporu, po 4. dniach oblężenia i ſzturmu przymuſił ią d. 14. Marca do poddaniaſię, i wzioł w niewolą 300. ludzi Garnizonu, 35. armat i 8. Możdżerzow; poczym General *Campbell*, w którego oczach bliſko ſtoiącego z ſwemi ludźmi pod tąż Fortecą wſzyſtkoſię to działo, wróciłſię z ſwym woyſkiem do *Penſakoli*; i w tey iego ucieczce zabrali mu naſi iednego Kapitana i 20. ludzi.

Ta pomyślna tego Komendanta wyprawa tym większą tu radość ſprawuie, iż czyni nadzieie dalſzych ieſzcze w tychże Kraiach korzyści. Za złączeniemſię bowiem z nim, we trzy tygo-

dnie po wzięciu tey Fortecy nadesłanych mu z *Hawany* 3,000. ludzi z 3. wielkiemi woiennemi okrętami i 5. Fregatami (iako o tym także do Dworu doniesiono) musiał bez wątpienia pomaszerować dla odebrania Anglikom *Pensakoli* Stolicy *Florydy Zachodniey*, zwłaszcza iż o 8. tylko mil stał od tego Miasta, a przytym przez ten nowy posiłek mocnieysze daleko ma siły nad *Angielskie*.

Z Brest dnia 21. Czerwca.

Mówią, że roskazy i znaki dla woyska Wielkiey Floty naszey iuż się drukuią; wszakże ieszcze niewiadomo iest, z czegoż Woysko ma się składać, i kiedy popłynie. Nie iest iednak tego przyczyną niedostatek okrętow, ponieważ po wyiezdzie Pana de *Ternay*, który znacznie pomnożył większość sił naszych w *Ameryce*, zostało nam ieszcze 7. okrętow w *Toulonie*; 5. w *Cadix*, 4. w *Rochefort*, 2. w l' *Orient*, i 12 w *Brest*. nierachuiąc około 20. *Hiszpańskich*, co wszystko razem złączone uczyniłoby Flotę od 50. okrętow wielkich.

DONIESIENIE z Hamburga dnia 1. Sierpnia.

Ponieważ Wielki Mistrz Orderu Rycerskiego Opatrzności Boskiey, *Hrabia Państwa Rzymskiego, panuiący de MONTFORT umarł, a w prowincyach do Polski i Litwy należących różni tego Orderu znayduią się Kawalerowie, więc J. Panu Doktorowi i Konsyliarzowi Toruńskiemu* de Geret *zlecono, aby to w namienionych Prowincyach obwieścił i oraz upraszał, aby każdy z namienionych Kawalerow do niego się odezwał; iak długo iuż iest w tym Orderze, w iakim Charakterze iest Patentowany, i coby miał do przekładania, gdyż odtąd nowa Metryka zpisana i każdemu sprawiedliwość przysądzana bydź ma, z tym upewnieniem że Każdy, któryby do namienionego J. Pana Doktora i Konsyliarza* de Geret *nieuczynił odezwy, za takiego miany będzie, jakoby w tey Metryce wpisanym bydz iuż więcey nieżądał, jako też gdyby do kogo innego, a nie do J. Pana Doktora i Konsyliarza* de Geret *nadgłosił się takowa odezwa żadnego skutku mieć nie ma; gdyż porządek wyciąga, aby wszystko wzwyż wyrażonym a nie inszym sposobem się stało. Więc ninieyszym obwieszczeniem do wiadomości każdemu się podaie, i w przeciągu trzech miesięcy odniżey wyrażonego dnia się oczekiwa, że wzwyż wyrażonym sposobem wszyscy Kawalerowie namienionego Orderu, tak pierwszey rangi, iako też innych wszystkich Stanow; oraz żołnierskie i cywilne osoby do namienionego J. Pana Doktora i Konsyliarza* de Geret *w Toruniu będącego listowną wcale franco uczynią odezwę. Dano w Hamburgu, dnia 1. Augusta Roku 1780.*

NUM: XXXIII.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH
w SOBOTĘ DNIA 12. SIERPNIA ROKU 1780.

Z FRANCYI

Z Paryża dnia 7. Lipca.

Rozſiana wieść o wyiezdzie Hrabiego d' *Eſtaing* do *Cadix* lub do *Ferolu*, cale fałſzywą ſię ukazała. Nie maſz prawie podobieńſtwa, żebyśmyſię mieli bić ſzczyrze, przynaymniey w *Europie*; a zatym niepotrzeba nam takiego Officiera, który tylko ran i garbu ſzuka. Jeżeli on dokąd wyiedzie, to pewnie do wód, ale nie wiadomo do których.

Z Paryża dnia 12. Lipca.

Jmć Pan *de Bellecombe* Marſzałek Oboźny i Komendant Generalny Oſad *Francuſkich Indyiſkich*, miał honor za ſwym tu przybyciem być prezentowanym przez Jmci Pana de *Sartine* Królowi Jmci. Przyioł Monarcha z dobrocią, i oświadczył mu ſwe ukontentowanie za chwalebne iego bronienie Miaſta *Pondichery* przez półtrzecia Mieſiąca oblężenia; gdzie pomieniony Komendant miał tylko 721. ludzi woyſka regularnego, i 536. *Szpahow*, a *Angielſkie* woyſko zkładałoſię z 20,000. tychże *Szpahow*. Tenże pomieniony Komendant miał honor być prezentowanym Królowey Jeymci i Familii Królewſkiey.

Hrabia d' *Eſtaing* znayduieſię dotąd w mieſzkaniu ſwym de *Paſſy*, zkąd barzo często iezdzi do *Werſalu*. Zawſze tu mówią, że Komenda Flot złączonych iemu będzie oddana; iuż temu niechcą wierzyć, żeby on (iak niedawno głoſzono) miał iechać do *Cadix*, i ztamtąd prowadzić do *Breſt* Flotę *Hiſzpańſką* i Eſkadrę naſzą tam pozoſtałą Eſkadra mała od 4. wielkich okrętow pod Komendą Pana *Treſſemanes* wyſłana dnia 20. Czerwca z *Tulonu* do *Cadix*, miała poprowadzić z ſobą 32. Statki, z których 27. było naładowanych żywnościami do *Cadix*, a 5 naznaczonych do wyſp *Amerykańſkich.*

Wiadomy ów Awanturnik Hrabia de *Paradés* iuż ieſt wypuſzczony z *Baſtylli.* Znayduieſię zawſze w *Paryżu*, i często odwiedza ſwe zwyczayne Kompanie.

Ponieważ żadnego w Państwie naszym nie masz Stanu ludzi, któregoby kobiety twarzy swoich nie malowały: zbierasię tu z Kupcow i z innych prywatnych osob Towarzystwo, które wszystkie tego rodzaiu farby zakupić, dla siebie samego przywiley onych przedawania wyrobić starasię. Ofiaruie ta Kompania Zwierzchności do 5. Millionow za ten Przywiley; i ma mieć sekret robienia tych farb, który nikomu ieszcze dotąd nie był wiadomy.

Z SZWECYI.

Z Sztokolmu dnia 27. Czerwca.

Wyiazd Monarchy naszego do Wód zagranicznych nastąpił prędzey, niż się spodziewano. Rozumiano bowiem powszechnie, że Król Jmć wyiedzie chyba przy końcu tego Miesiąca; gdy tym czasem dnia 13. doniosł Senatowi o swym zamyśle iechania do *Spa* i *Akwisgranu* dla umocnienia zdrowia; i dnia 15. powróciwszy z woyskiem z Kampamentu *Ladugarskiego* do Miasta, wyiechał tegoż dnia po południu o godzinie 3. do *Stralsund,* w myśli przybycia do *Akwisgranu* w przeciągu dni dwunastu. Nie wątpią tu, że tenże Monarcha, odprawuiący tę podróż *incognito* pod imieniem Hrabiego de *Gothie,* wstąpi oraz do kraiow Rzeczypospolitey *Hollenderskiey,* i zaiedzie do Xiążęcia Jmci *Stadhudera* do Zamku iego *Loo* w *Geldryi* leżącego.

Sprawy publiczne naszego Królewstwa są teraz według zwyczaiu, w ręku Senatu, który iednak w rzeczach większey wagi powiniensię udawać do Monarchy i czekać Jego zdania. W tych dniach przybył tu z *Petersburga* Jmć Pan de *Moussin-Puszkin* Poseł *Rossyiski.*

Z Akwisgranu dnia 16. Lipca.

Dnia wczorayszego Król Jmć *Szwedzki* pod imieniem Hrabiego de *Gothie* w dobrym zdrowiu tu przybył. Spodziewamysię oglądać tu tego Monarchę blisko tygodnia; poczym wyiedzie ztąd do Wód *Spaskich* maiąc tam zabawić przez trzy tygodnie.

Z HOLLANDYI.

Z Hagi dnia 10. Lipca.

Głoszony niedawno proiekt względem złożenia w tym Mieście Kongressu dla ułożenia i ugruntowania Planty Oboiętności morskiey, nie przyidzie już do skutku, ponieważ Imperatorowa Jeymć *Rossyiska* oświadczyła, iż żąda, aby ta rzecz w *Petersburgu* była układana. Dla tey przyczyny *Stany Generalne,* na zalecenie Xiążęcia Jmci *Stadhudera* mianowały Ministrami swemi Pełnomocnemi na Konferencyach *Petersburskich* zasiadać maiącemi, JJ. PP. Baronow de *Wassenaer-Starenbourg* i *de Hockeren-Bratsenbourg,* Deputatow Prowincyi *Hollenderskiey* i *Utrechtskiey,* na które iednak mianowanie Prowincya *Zelandyi* nie zezwoliła.

ANGLII.

Z Londynu dnia 7. Lipca.

Bil na reformę Aktu dla ulgi i pożytku *Katolikow Rzymſkich* w Roku zaprzeſzłym uſtanowionego, w *Izbie Poſelſkiey* (iak wiadomo) podany i przyięty, w *Izbie Pańſkiey* za trzecim czytaniem ſiedmnaſtą głoſami przeciwko dziewięciu zoſtał odrzucony: po czym Parlament dla nadchodzącey letniey pory zakończył Seſſye ſwoie tegoroczne, i dnia iutrzeyſzego ma być od Króla Jmci według zwyczaiu pożegnany.

W Extraordynaryiney dnia onegdayſzego *Gazecie* Dwór podał do wiadomości przyſłane z *Ameryki* Liſty od Amirała *Rodney* i Generała *Clinton.* W Amiralſkim Liście czytamy, iż Flota naſza z Flotą *Francuſką* miała dwie potyczki pod wyſpą *Martyniką,* iednę dnia 15. a drugą dnia 19. Maia; w których iednak nic oſobliwſzego nie zaſzło, i Hrabia de *Guichen* z całą ſwą Flotą przeprawił ſię do *Martynniki:* poczym, to ieſt dnia 1. Czerwca, Amirał *Rodney* miał z wyſpy *Barbady* ze wſzyſtkiemi okrętami płynąc naprzeciwko Flocie *Hiſzpańſkiey,* która dnia 28 Kwietnia z 11. bliſko Tyſiącami ludzi z *Cadix* do *Ameryki* popłynęła. Generał zaś *Clinton* w ſwym Liście dnia 4. Czerwca z Miaſta *Charles-Town* piſanym donoſi, iż zbił reſztę woyſka *Amerykańſkiego,* które po wzięciu Miaſta *Charles-Town* pozoſtało było w *Karolinie Południowey;* w którey potyczce legło *Amerykanow* 172. wielu doſtało ſię w niewolą, zabrano im całą Artyleryą polną, iakoteż chorągwie i bagaże: a co większy ieſzcze ieſt dla naſzych pożytek, cała Prowincya po tey wygraney poczełaſię do naſzych garnąć, i wydaie ſwych dawnych Szefow, których teraz nazywa uciemiężycielami. Generał *Clinton* w tymże Liście obiecuie podobnież podbić *Karolinę Północną;* do którey wyſławſzy część woyſka ſwego, ſam z *Charles-Town* do *New-Yorku* powróci.

Z Londynu dnia 14. Lipca.

Dnia onegdayſzego Dwór odebrał od Amirała *Digby* Liſt, w którym donoſi, że Xiąże Jmć *Wilhelm Henryk* Królewic zapadł na odrę, lecz że przy odeſłaniu tego Liſtu w naymnieyſzym nie był niebeſpieczeńſtwie Tegoż dnia odebrano przez umyśnego nowinę, że przyprowadzono do *Plimouth* Statek ieden *Francuſki* od 200. beczek zabrany przez Flotę Amirała *Géary.* Statek ten tam donioſł, że pomieniony naſz Amirał krążąc dnia 3. tego Mieſiąca na 46ſtym ſtopniu Długości a 13ſtym Szerokości, uwiadomiony był, że Flota *Francuſka* w liczbie 22. Statkow płynąca z *Martyniki,* w nie wielkiey była od niego odległości: poczym Amirał naſz, gdy całey ſwey Flocie powſzechną pogoń nakazał,

za zbliżeniemſię okrętow *Francuſkich* naypierwſzy naſzym doſtał ſię pomieniony Statek przyprowadzony do *Plymouth*, a potym dwa inne; reſzta zaś Floty tey Kupieckiey pod konwoiem iednego ſtarego okrętu i dwóch Fregat zoſtaiąca, w takim była położeniu, gdy ten Statek do *Plimouth* odchodził, że albo cała albo większa iey część w ręce naſzych łatwo wpaść mogła.

Jeżeli odebrana z *Ameryki* nowina ieſt prawdziwa, że Eſkadra wyſłana z *Cadix* z Hrabią de *Guichen* w *Martynice* złączyłaſię, tedy nieprzyiaciele w *Indyach Zachodnich* większe będą mieli ſiły nad naſze. Amirał *Rodney* ma tam teraz 26. okrętow wielkich; przyłączyłyſię także do niego 2. okręty z Eſkadry Amirała *Arbuthnoth;* Amirałowie de *Graves* i de *Valſingham*, którzy tamże popłyneli, maią 11. okrętow; w *Jamaice* ſtoią 3. od 50. armat; a zatym wſzyſtkich mamy 42. Hrabia zaś de *Guichen* ma 24; w *Hawanie* ieſt 8. w *St. Domingue* 5. Kawaler de *Ternay* prowadzi 8. z *Cadix* popłyneło 12; dwa do tego ieſzcze ſą inne okręty po 50. armat noſzące; zatym wſzyſtkich razem liczyſię do 59.

Z WŁOCH.

Z Rzymu d. 28. Czerwca.

Gdy Hrabia Ferdynand Józef de *Plettenberg-Lehnhauſen* zdał ſwą Kanonią Kapituły *Monaſterſkiey* dla Arcy-Xiążęcia Jmci *Maxymiliana* Koadjutora Wielkiego Miſtrza Orderu *Niemieckiego*, Ociec Swięty podpiſał Bullę tey Rezygnacyi, i dał Arcy-Xiążęciu Jmci potrzebną dyſpenſę na złączenie tey Godności Kapitulney z Wielkim Miſtrzoſtwem.

Z Franktfortu d. 11. Lipca.

Oſtatnie nowiny z *Wiednia* odebrane, tyczące ſię bytności Ceſarza Jmci w Państwie *Roſsyiſkim*, o ſamych tylko donoſzą podarunkach i łaſkach, które tak Ceſarz Jmć, jak Jmperatorowa Jeymć, między oſoby ſwoich aſſyſtencyi wzajemnie wyſypali. Mówią, że Ceſarz Jmć Hrabiego *Jwana Czerniſzewa*, i Feld-Marſzałka Hrabiego de *Romanzow* wyniosł na godność Xiążąt, a J. Pana de *Landſkoy* uczynił Hrabią S. *Państwa Rzymſkiego*. Po rozdaniu zaś wſzyſtkich Prezentow, które miał z ſobą, poſłał tenże Monarcha po nowe, które miał rozdawać w czaſie bytności ſwojey w *Petersburgu*. Jmperatorowa Jeymość z ſwojey ſtrony bogato także udarowała wiele o ſob z Dworu Ceſarſkiego. Generał de *Braun* między innemi wzioł *Pugillaris* dyamentami wyſadzany z Portretem teyże Monarchini, a Hrabia de *Cobenzel* otrzymał koſztowną Tabakierę, z których podarunkow każdy do 15,000. *Złotych* wynoſi.